

ARBETSMARKNADS- OCH JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 11/2001 rd

Regeringens proposition om statsbudgeten för 2002

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 september 2001 regeringens proposition om statsbudgeten för 2002 (RP 115/2001 rd) till finansutskottet för beredning.

Med stöd av 38 § 3 mom. riksdagens arbetsordning har arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till den del den gäller dess behörighetsområde till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- arbetsminister Tarja Filatov, överdirektör Harri Skog, ekonomidirektör Jukka Lu-

menko, överinspektör Aila Ryynänen och specialforskare Heikki Räisänen, arbetsministeriet

- jämställdhetsansvarige ministern Osmo Soininvaara och konsultative tjänstemannen Päivi Romanov, social- och hälsovårdsministeriet
- finansrådet Helena Tarkka, finansministeriet
- ordförande Lea Karjalainen, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden av Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf, Servicearbetsgivarna rf och Företagarna i Finland.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Konjunktur- och arbetskraftspolitiska åtgärder

Antalet arbetskraftspolitiska åtgärder har dragits ner i budgetpropositionen för 2002. Men i samband med beredningen av budgetpropositionen har regeringen beslutat räkna med att det kan behövas fler aktiva åtgärder, om sysselsättningsutvecklingen under 2002 visar en avsevärt sämre trend än prognosen på 8,8 procent.

Under höstens lopp har det ekonomiska läget försämrats mer och snabbare än vad regeringen räknat med i propositionen. Det förändrade konjunkturläget kommer fram i arbetsmarknadsstatistiken bland annat i att det finns färre nya, lediga arbetstillfällen än under samma tid i fjol och att permitteringarna har blivit fler. Alla tecken pekar klart på att konjunkturerna har svängt.

Enligt utskottets mening är det viktigt att under behandlingen av budgetpropositionen i riksdagen noga ge akt på hur den ekonomiska situa-

tionen förändras och att konjunktur- och arbetsmarknadspolitiska åtgärder snabbt vidtas i förekommande fall för att arbetslösheten inte skall öka nästa år. Utskottet menar att man på konjunkturpolitiska grunder nu borde öka byggverksamheten i statens och kommunernas regi. Det vore viktigt med hänsyn till både samhällsekonomin och folkhälsan att reparera mögelskadeskolor. Därför anser utskottet att arbetskraftsintensiva projekt som snabbt kan fås i gång för att reparera mögelskolor bör få konjunkturpolitisk extra finansiering.

I arbetskraftspolitiken bör olika åtgärder ges olika vikt beroende på konjunkturerna, menar utskottet. Ju djupare konjunkturerna dyker, desto svårare blir det med direkt sysselsättning. Då bör tyngdpunkten förskjutas i riktning mot grundläggande utbildning i anknytning till livslångt lärande och stödsysselsättning som ger bättre livskompetens, som social företagsamhet. Inför de försämrade ekonomiska utsikterna föreslår utskottet därför ökade anslag framför allt för vuxenutbildning och stödsysselsättning.

Åtgärder för att förebygga utslagning bland unga

Enligt statistiken för augusti 2001 har arbetslösheten bland unga som inte fyllt 25 år minskat med 5,6 procent jämfört med 2000. Det oaktat finns det fortfarande fler än 38 000 arbetslösa unga. De största problemen med de ungas tillträde till arbetsmarknaden är svårigheterna med att få en första arbetsplats, kortvariga anställningar och avsaknaden av utbildning och utbildningsmotivation hos en del unga.

En särskild risk för utslagning löper de unga som saknar tillräcklig språklig och matematisk begåvning för att uppmuntra och motivera dem att skaffa sig en utbildning inom det nuvarande systemet. Arbetsverkstäder och verkstadsskolor för unga har i likhet med läroavtalsbaserade mästar/gesällprojekt gett goda resultat när det gäller att motivera unga att utbilda sig och söka arbete. Efter hand som levnadsstandarden ökar, ökar också uppskattningen för och efterfrågan på hantverksrelaterade traditionella yrken, som snickare, timmermän, skräddare och skomakare.

Det är viktigt att se till att kunnandet inom dessa branscher bevaras och förs över till kommande generationer. Det är angeläget att reservera adekvata anslag för verkstäder, verkstadsskolor och läroavtalsutbildning för unga liksom för försök som går ut på att få fram nya verksamhetsformer som kan förebygga utslagning bland de unga.

Stödsysselsättning för unga bör ordnas så att arbetet är meningsfullt för både de unga och arbetsgivarna. Arbetskraftsmyndigheterna bör övervaka arbetets innehåll, arbetshandledningen och arbetsförhållandena och den vägen säkerställa att stödarbetet bidrar till de ungas anpassning på arbetsmarknaden.

Enligt propositionens motivering söker sig årligen omkring 2 600 personer till civiltjänstgöring. Av dem är det möjligt att utbilda omkring 1 800. Detta betyder att en del av de sökande får lov att vänta på att bli antagna till utbildning. Enligt vad utskottet har erfärut finns det också vissa problem med att ordna tjänstgöringsplatser och boende. Det är enligt utskottets åsikt viktigt att problemen med civiltjänstgöringen får en sådan lösning att osäkerheten om och väntan på att eventuellt bli antagen till utbildning inte ökar risken för att de unga skall gå miste om utbildning och arbetsplats.

En omstrukturering av nätverket arbetskraftsbyråer

I propositionens motivering framhålls att de nuvarande 175 arbetskraftsbyråerna och 108 filialerna och övriga kontoren fram till 2005 omorganiseras till 100—115 självständiga arbetskraftsbyråer. Omstruktureringen av byrånätverket tar i första hand sikte på enhetliga riktlinjer för de ekonomiska regionerna och avser att vara till stöd när det gäller att utveckla ledarskapet och specialiseringen.

Utskottet finner den föreslagna omläggningen av verksamheten motiverad förutsatt att arbetskraftsförvaltningens personal inte minskar. Hänsyn bör tas till särdragen på orten när reformen genomförs, såväl i besluten om servicekontorets tjänster som i strävan att åstadkomma samordnad praxis och enhetliga tolkningar. När tjänstenätverket omstruktureras gäller det också

att bedöma samarbetsmöjligheterna, inte minst med handels- och industriministeriets och jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområden.

Omstruktureringen får inte betyda att de som har behov av arbetskraftsservice får sina resor till och från byråerna oskäligt förlängda eller till att verksamhetsbetingelserna för välfungerande medelstora byråer med kapacitet för individuell service försämrats. Enligt vad utskottet har erfarenhet har arbetskraftsbyråer med omkring 10 anställda visat sig vara effektivast på att tillhandahålla service. Omläggningen av byrånätverket

innebär oundvikligen en rätt stor förändring speciellt för arbetskraftsförvaltningens anställda i glesbygderna och därför är det viktigt att förändringen förbereds och genomförs i samråd med personalen och med hänsyn till dess behov.

Utlåtande

Arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande

att finansutskottet bör beakta det som sagts ovan.

Helsingfors den 9 oktober 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jouni Lehtimäki /saml
medl. Pertti Hemmilä /saml
Leea Hiltunen /kd
Kyösti Karjula /cent
Risto Kuisma /ref
Esa Lahtela /sd

Petri Neittaanmäki /cent
Håkan Nordman /sv
Lauri Oinonen /cent
Pirkko Peltomo /sd
Tero Rönni /sd
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Ritva Bäckström.